

Sažetak sa skupa

Deseti svjetski kongres o kemijskoj, biološkoj, radiološkoj i nuklearnoj znanosti i nadzoru posljedica

Valentina Ključarić

Pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske održan je od 2. do 6. rujna 2018. godine Deseti svjetski kongres o kemijskoj, biološkoj, radiološkoj i nuklearnoj (KBRN) znanosti i nadzoru posljedica u „Hotelu Croatia“ u Cavtatu. U sklopu kongresa od 3. do 4. rujna 2018. godine provedena je radionica pod nazivom „Stanje sustava nuklearne, radiološke, kemijske i biološke obrane u sustavu domovinske sigurnosti Republike Hrvatske“ na kojoj su sudjelovali i predstavnici ustrojstvenih jedinica MORH-a i OSRH-a (roda NBKO i zdravstvene službe).

Organiziranjem svjetskih kongresa o kemijskoj, biološkoj, radiološkoj i nuklearnoj – KBRN znanosti i nadzoru posljedica, na kojima su razmatrane važne teme koje se odnose na prijetnje, izazove i rizike, kao i na normativno-pravna i praktična pitanja i operativnu praksu u području KBRN obrane, Republika Hrvatska je postala važan čimbenik u ovom području na svjetskoj razini.

Sagledavajući širi kontekst nacionalne sigurnosti, prepoznata je činjenica da je problematika vezana za KBRN opasnosti do sada već razmatrana na globalnoj razini, ali nije dostatno prepoznata na razini razvoja potrebnih sposobnosti niti implementirana na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj. Proširenje programa kongresa s radionicom pod nazivom „Stanje sustava nuklearne, radiološke, kemijske i biološke obrane u sustavu domovinske sigurnosti Republike Hrvatske“, koja je bila zatvorenog tipa, uz sudjelovanje samo hrvatskih predstavnika, imalo je za cilj analizirati KBRN prijetnje i rizike te konstruktivno raspravljati o mjestu, ulozi i zadaćama tijela iz sustava domovinske sigurnosti.

Kongres je otvorio potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Damir Krstičević, a kongresu su prisustvovali i pomoćnik ministra unutarnjih poslova Damir Trut, ravnatelj DUZS-a Dragan Lozančić, predsjednik CSCM-a Ed Locke, vojni izaslanik SAD-a u RH brigadir Robert Mathers i mnogi drugi uvaženi gosti.

Potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević u svom je pozdravnom i uvodnom govoru istaknuo da je upravo uspostava i razvoj sustava domovinske sigurnosti jedan od strateških ciljeva iz nove Strategije nacionalne sigurnosti¹, koju je Vlada RH donijela u srpnju 2017. te je naglasio važnost implementacije Zakona o sustavu domovinske sigurnosti² i u području KBRN obrane.

Kao predsjednik Koordinacije za sustav domovinske sigurnosti, ministar obrane Damir Krstičević održao je predavanje na temu Koncept sustava domovinske sigurnosti Republike Hrvatske u odgovoru na suvremene prijetnje. Ministar Krstičević, ujedno počasni direktor ovogodišnjeg kongresa, naglasio je kako je pravi odgovor na suvremene prijetnje sustavno upravljanje sigurnosnim rizicima. Govorio je o aktualnim sigurnosnim izazovima, upravljanju sigurnosnim rizicima te konceptu i razvoju sustava domovinske sigurnosti u Republici Hrvatskoj.

Govoreći o KBRN prijetnjama, ministar Krstičević istaknuo je da proces smanjenja rizika povezanih s KBRN prijetnjama, u našim uvjetima, ponajprije znači uključivanje i sinergiju svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti te je pojasnio njihovu ulogu u tom sustavu: Ministarstvo unutarnjih poslova nadležno je za obranu i zaštitu od terorizma, Ministarstvo zdravstva za zdravstveno zbrinjavanje u slučaju KBRN napada ili nesreće, Ministarstvo poljoprivrede za otklanjanje posljedica napada koje utječu na životinje i biljni svijet, Ministarstvo zaštite okoliša za otklanjanje posljedica zagađenja okoliša, Ministarstvo obrane sa svojim sposobnostima za zaštitu i otklanjanje posljedica KBRN napada, Sigurnosno-obavještajna agencija za otkrivanje potencijalnih napadača, Državna uprava za zaštitu i spašavanje za civilnu

1 Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. NN 73/2912, od 26. srpnja 2017.

2 Zakon o sustavu domovinske sigurnosti. NN 108/17, od 16. studenoga 2017.

zaštitu, Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost za pravnu, normativnu i stručnu potporu, a Državni hidrometeorološki zavod za praćenje hidroloških i meteoroloških procesa.

U uvodnom dijelu kongresa svoje sposobnosti u obrani od suvremenih KBRN prijetnji prezentirao je i ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje (DUZS), ravnateljica Državnog hidrometeorološkog zavoda koja je govorila o utjecaju hidrometeoroloških prilika na KBRN prijetnje, a skupu se pozdravno obratio i vojni izaslanik SAD-a u RH brigadir Robert Mathers.

U nastavku kongresa održana je radionica pod nazivom Stanje sustava nuklearne, radiološke, kemijske i biološke obrane u sustavu domovinske sigurnosti Republike Hrvatske, koja je bila zatvorenog tipa uz sudjelovanje samo hrvatskih predstavnika. Radionicu je vodio direktor radionice, pomoćnik ministra unutarnjih poslova dr. sc. Damir Trut. Usklopu radionice održane su prezentacije predstavnika institucija sustava domovinske sigurnosti te konstruktivna rasprava. Direktor radionice, pomoćnik ministra unutarnjih poslova dr. sc. Damir Trut upoznao je nazočne s odlukom Vlade RH za ustrojavanjem ravnateljstva civilne zaštite unutar organizacijske strukture MUP-a, a navedeno bi ravnateljstvo činile dosadašnje samostalne cjeline: Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Hrvatski centar za razminiranje, Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom i Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost. Svrha je ustrojavanja ravnateljstva civilne zaštite implementacija i operacionalizacija Koncepta domovinske sigurnosti jer se postiže definiranost nadležnosti i zadaća, interoperabilnost te usklađenost zakonske regulative koja je nužna za operacionalizaciju sustava domovinske sigurnosti.

Svoje sposobnosti za djelovanje u slučaju KBRN ugroza prezentirali su: dr. sc. Alemka Markotić, podpredsjednica Hrvatskog društva za biosigurnost i biozaštitu i ravnateljica Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, mr. sc. Mario Medić, predstavnik Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, koji je stavio naglasak na nužnost prilagodbe zakonske regulative ulaskom DZRNS-a u Ravnateljstvo civilne zaštite, mr. sig. Mladen Boričević, predstavnik Civilne zaštite u DUZS-u, koji je prezentirao trenutne dekontaminacijske mogućnosti civilne zaštite.

Dr. sc. Alemka Markotić prezentirala je mogućnosti Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u tretiranju oboljelih od infektivnih bolesti, kao i znanstvene rezultate istraživanja biougroze pojedinih dijelova Republike Hrvatske. To su iznimno važni podatci za institucije sustava domovinske sigurnosti, posebno za MORH i MUP.

U posljednjem dijelu radionice prezentacije su održali predstavnici ustrojstvenih cjelina MORH-a (brg Mario Gjurić) i Oružanih snaga Republike Hrvatske (brg Slobodan Kratochvil, pk Mario Fintić i dr. sc. pk Valentina Ključarić) koji su upoznali nazočne s trenutnim sposobnostima OSRH-a u NBKO području. Prezenterer su prisutne informirali i o preuzetim obvezama RH u tom području, koje nisu isključivo obveze Ministarstva obrane RH, odnosno OSRH-a, već za implementaciju zahtijevaju sinergiju svih institucija sustava domovinske sigurnosti.

Nakon prezentacija vođena je rasprava, a izneseni stavovi bili su temelj za oblikovanje zaključaka radionice. Glavni naglasci u raspravi bili su:

- Potrebno je više komunikacije među institucijama koje su uključene u sustav domovinske sigurnosti kako bi se sagledale trenutne sposobnosti, razvoj i dostizanje traženih sposobnosti te izbjeglo razvijanje dvostrukih sposobnosti koje su potrebne za odgovor na KBRN prijetnje.
- Boljom organizacijom potrebno je postići sinergiju djelovanja (primjer je novoformirano vatrogasno zapovjedništvo u Divuljama).
- Potrebno je razmjenjivanje informacija o opremanju sredstvima za KBRN obranu s ciljem standardizacije, ne samo s obzirom na vrste sredstava, već i procedura u njihovom korištenju, što bi pridonijelo postizanju interoperabilnosti i olakšalo zajedničku obuku, vježbe i djelovanje.
- Potrebno je detaljnije upoznati MUP RH, kao nositelja ustrojavanja Ravnateljstva civilne zaštite, o međunarodno preuzetim obvezama RH, koje se odnose i na strukture koje ulaze u sastav Ravnateljstva koje se ustrojava.
- Potrebno je potpisivanjem sporazuma o suradnji uvezati institucije sustava domovinske sigurnosti i potaknuti ih na međusobnu suradnju i razmjenu informacija.

Drugi dan radionice održana je kongresna vježba Prvi odgovor na radiološku prijetnju kroz sustav domovinske sigurnosti na kojoj su sudjelovali predstavnici DUZS-a, Protueksplozijske službe MUP-a i vatrogasci, a prezentirane su sposobnosti djelovanja u uvjetima radiološke kontaminacije.

Održana je i radionica Privredni sektor u sustavu domovinske sigurnosti. Glavni je naglasak stavljen na zaključak o tome da je komunikacija i razmjena informacija s krajnjim korisnicima temelj za razvoj obrambene industrije.

Radionica Stanje sustava nuklearne, radiološke, kemijske i biološke obrane u sustavu domovinske sigurnosti Republike Hrvatske, koja je održana u sklopu Desetog svjetskog KBRN kongresa važan je korak u prepoznavanju i definiranju postojećih sposobnosti u području KBRN obrane na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj, mogućnosti sinergije institucija u sustavu domovinske sigurnosti, kao i povezivanju i boljem korištenju sposobnosti.

Radionica svojim zaključcima u velikoj mjeri pridonosi operacionalizaciji Koncepta sustava domovinske sigurnosti, upravo kroz povezivanje institucija, razmjenu informacija, postizanje sinergije i inetroperabilnosti u slučaju potrebe djelovanja u KBRN opasnostima.

O autoru:

Dr. sc. **Valentina Ključarić** (valentina.kljucaric@morh.hr) djelatnica je Centra za obrambene i strateške studije „Janko Bobetko“ na Hrvatskom vojnom učilištu „Dr. Franjo Tuđman“ u Zagrebu. Voditeljica je NBK laboratorija. Predavač je i suradnik na više kolegija na Vojnim studijima na HVU-u. Područja istraživačkog rada na koja je usmjerena obuhvaćaju područje kemije – organska sintetska kemija u području razvoja novih metalnih kompleksa makrocikličkih molekula (makrocikličkih konjugata) i mogućnost njihove biološke i biokemijske primjene, kao i razvoju metoda detekcije i identifikacije prekursora i toksičnih industrijskih tvari koje su važne u području KBRN obrane.